

Blog broj: 8

Aktuelna vanjska politika

Rezolucija o BiH: diplomatski poraz hrvatskih zastupnika ili netaknut status quo?

Autorica: Tajra Hadžić
Septembar 2021.

Program: Aktualna vanjska politika

Aktuelna vanjska politika je platforma namijenjena mladim aktivistima VPI BH ima za izradu i objavu kratkih online članaka u različitim formatima (analiza, blog, policy brief i sl.) na aktuelne teme iz sfere vanjske politike usmjeren ka ili vođene od strane BiH. Platforma je prostor da mladi vanjskopolićki analitićari/ke kreiraju sopstveni sadržaj, razvijaju svoju ekspertizu i dobiju prostor u javnosti.

Stavovi, mišljenja i zaključci u ovom tekstu ne moraju nužno odražavati stavove Friedrich-ebert-stiftung i Vanjskopolićke inicijative BH. Friedrich-ebert-stiftung i Vanjskopolićka inicijativa BH ne garantuju za taćnost podataka koji su izneseni u tekstu.

Više informacija na: www.fes.ba i www.vpi.ba

Impressum

Friedrich-ebert-stiftung (Fes) | ured u Bosni i Hercegovini
Kupreška 20, 71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Odgovorni: Dr. Peter Hurrelbrink
Tel.: +387 33 722 010
Fax: +387 33 613 505
e-mail: fes@fes.ba
www.fes.ba
DTP: Mahir Sijamija
Naslovnica: Korišteni dizajn ilustracije od Starline - Freepik.com
Publikaciju možete narućiti na e-mail: fes@fes.ba.
Stavovi, mišljenja i zaključci u ovoj publikaciji ne moraju nužno odražavati stavove Friedrich-ebert-stiftung. Friedrich-ebert-stiftung ne garantuje za taćnost podataka koji su izneseni u publikaciji.

Sva prava zadržana od Friedrich-Ebert-Stiftung.

U partnerstvu sa:

Vanjskopolićka inicijativa BH
CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo
327(497-15)

HADŽIĆ, TAJRA

Aktuelna vanjska politika: Rezolucija o BiH: diplomatski poraz hrvatskih zastupnika ili netaknut status quo?/ Tajra Hadžić - Sarajevo : Friedrich-Ebert-Stiftung, 2021. - 5 str. A4 format

ISBN -----

COBISS.BH-ID -----

Rezolucija o BiH: diplomatski poraz hrvatskih zastupnika ili netaknut status quo?

Autorica: Tajra Hadžić

Evropski parlament (EP), najvažnije zakonodavno tijelo Evropske Unije, usvojio je 24. juna 2021. godine tzv. „Rezoluciju o Bosni i Hercegovini“, sa 483 „za“, 73 „protiv“ i 133 „suzdržanih“ glasova. Rezoluciju o BiH pripremio je Komitet za vanjske poslove pri Evropskom Parlamentu, a ona zapravo predstavlja izvještaj o napretku BiH, kao i sugestije za unaprijeđenje problematičnih aspekata. Izvještaj čini sedam tematskih poglavlja koji se tiču procesa pomirenja; funkcionisanja demokratskih institucija; vladavine prava; osnovnih ljudskih prava; socioekonomske reforme; povezanosti, energije i okoliša te vanjske politike i sigurnosti. („Usvojeni tekstovi - Izvješća o Bosni i Hercegovini za 2019. i 2020.“, 2021).

Na samom početku Rezolucije, navedeno je kako Evropska Unija (EU) podržava proces integracije Bosne i Hercegovine, ali da je taj put uvjetovan ispunjavanjem 14 ključnih prioriteta iz mišljenja Komisije o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u EU-u. Stoga je cilj ove Rezolucije pružiti dodatne smjernice i osvrnuti se na različite izazove sa kojima se BiH susretala u prethodnom periodu, uključujući migrantsku krizu kao i pandemiju Korona virusa. Također, Komitet je pozdravio i organizovanje prve Povorke ponosa u Sarajevu 2019. godine, održavanje lokalnih izbora u Mostaru 2020. godine, te napredak u stvaranju zajedničkog parlamentarnog odbora. Kao i mnogo puta do sada, naglašena je nedvosmislena podrška Evropske Unije teritorijalnom integritetu i suverenitetu Bosne i Hercegovine, dok su govor mržnje, separatističke konotacije i kršenje Ustava BiH strogo osuđeni.

Većina konstatacija i prijedloga iz Izvještaja iz 2014. su ponovljena, kao npr. Potreba za ukidanjem segregacije u obrazovanju kroz „dvije škole pod jednim krovom“. („Usvojeni tekstovi - Izvješće o napretku Bosne i Hercegovine za 2013. godinu“, 2014). Ono što je važno jeste da je u novom Izvještaju, u kontekstu izgradnje mira, posebno naglašena važnost obrazovanja mladih i kreiranja zajedničkog kurikulumu kao elemenata koji vode ka pomirenju sa prošlošću i napredovanju. Međutim, iako je ovaj put svima poznat i logičan recept za pomicanje naprijed, mnogo je profitera iz trenutnog modela segregacije u obrazovanju, te je svaki pokušaj

rješenja ovog pitanja i dalje van agende nadležnih lica. Neosporna činjenica jeste da su pokazatelji PISA istraživanja iz 2018 pokazali rezultate na koje BiH ne može biti ponosna, te je u Izvještaju još jednom naglašena važnost provođenja prijedloga navedenih nakon završetka istraživanja, te ponovno učestvovanje učenika u idućem programu testiranja.

Korupcija je prisutna na svim nivoima vlasti, kao i u obrazovanju, zdravstvu i policiji, s toga Rezolucija poziva na povećan monitoring i zajedničku borbu protiv korupcije, te sankcionisanje aktera brojnih afera, čak i u vrijeme smrtonosne pandemije. U izvještaju je prepoznato da najviše prostora za napredak ima u oblasti vladavine prava, te se kao i u prethodnom izvještaju iz 2014, još jednom podvukla važnost provođenja presude Evropskog suda za ljudska prava u slučajima Sejdić-Finci, Zornić, Pilav i Šlaku. Glavno pitanje na koje još nema zajedničkog odgovora jeste na koji način omogućiti izvršenje gore navedenih presuda istovremeno poštivajući nacionalni ključ i prava konstitutivnih naroda. Reforma Ustava je neophodna, ali za takvo nešto nema političke volje, te svaki dijalog na ovu temu završava separatističkim prijetnjama.

Što se tiče temeljnih ljudskih prava, većina sugestija je ponovljena iz prethodnih dokumenata, što govori o sporom napretku BiH na ovom polju. I dalje je napredak minoran kada je u pitanju zaštita ličnih podataka u skladu sa EU regulativom, kao i nediskriminacijske prakse pri zapošljavanju i u obrazovanju. Pohvaljen je napredak u oblasti zaštite djece, sa akcentom na „provedbu zakona o zaštiti i postupanju s djecom i maloljetnicima u kaznenom postupku i uspostavu sustava udomiteljstva“. („Usvojeni tekstovi - Izvješća o Bosni i Hercegovini za 2019. i 2020.“, 2021). S druge strane, izražena je zabrinutost kada je u pitanju zbrinjavanje migranata i izbjeglica na području Bosne i Hercegovine, posebno u doba pandemije. Naglašeno je kako je potrebno osigurati da se pomoć pri oporavku nakon pademije raspodjeljuje na pravedan i nediskriminatoran način, obraćajući pažnju na potrebe ranjivih skupina.

Mediji su također bili tema Rezolucije, koja prepoznaje financijske i političke pritiske na medije, te neophodnost njegovanja medijskog pluralizma i slobode govora, kao i strožije kažnjavanje verbalnih i fizičkih napada na novinare. Predloženo je i kreiranje multinacionalne i višejezične radiotelevizije, po uzoru na ARTE, Evropski javni servis

STRANICA 3

kojeg su zajednički osnovale Francuska i Njemačka medijska kuća. ("What we do | ARTE", 2021). Između ostalog, Rezolucija poziva i na oštrije reakcije na lažne vijesti i širenje dezinformacija, posebno kad je u pitanju uloga i djelovanje EU u regiji.

Ono što također razlikuje ovaj izvještaj od prethodnog iz 2014. godine jeste niz konkretnih sugestija vezanih za socioekonomske reforme i zaštitu okoliša. Prepoznat je problem odlaska obrazovane mlade snage, posebno kad je riječ o zdravstvenom i IT sektoru, te se opozorava na negativne demografske trendove. Smatra se da ovi problemi mogu biti riješeni „većim ulaganjem u obrazovni sektor, uključujući strukovno obrazovanje i osposobljavanje, rješavanjem neusklađenosti između obrazovanja i potreba tržišta rada te borbom protiv diskriminacije pri zapošljavanju.“ ("Usvojeni tekstovi - Izvješća o Bosni i Hercegovini za 2019. i 2020.", 2021). Nadalje, naglašena je potreba za „pojednostavljanjem, centraliziranjem i usklađivanjem postupaka za registraciju poduzeća, licenciranje, izdavanje dozvola i insolventnost“ na nivou čitave BiH. ("Usvojeni tekstovi - Izvješća o Bosni i Hercegovini za 2019. i 2020.", 2021). Pozitivno je ocijenjeno ukidanje rominga u zemljama Zapadnog Balkana, te se podržava svaki naredni oblik regionalne ekonomske suradnje. Naglašena je i neophodnost poboljšanja održivosti javnog duga, kao i potreba da se registar državnih preduzeća učini dostupnim građanima.

Bosna i Hercegovina je država bogata prirodnim ljepotama sa obiljem biljnih i životinjskih vrsta, te je i u Rezoluciji naglašeno kako je potrebno uraditi niz koraka kako bi se zaštitio okoliš, te samim tim i zdravlje građana. U nekoliko stavki je navedena važnost provedbe Pariškog sporazuma, te neophodnost prelaska na zdravije izvore energije. Upozoreno je i da izgradnja hidroelektrana može uslijediti tek nakon detaljne analize uticaja takvih projekata na okoliš, kao i da je potrebno više ulagati u inspeksijski nadzor i kažnjavanje nezakonitih djela protiv okoliša. Rezolucija se dotaknula i potrebe uspostavljanja mehanizama prevencije i brze reakcije u slučaju poplava i suše. S obzirom na ozbiljnost ekološke krize kojoj svjedočimo, kao i činjenicu da BiH mnogo kasni za zemljama regiona kad je u pitanju reciklaža i druge pozitivne prakse koje doprinose smanjenju zagađenja, mislim da je ova Rezolucija također trebala obraditi ovu temu detaljnije, te pružiti još konkretnih smjernica za nadležne organe.

Kada su u pitanju vanjska politika i sigurnost, Komisija je podstakla rad na rješavanju bilateralnih pitanja sa susjednim zemljama, te pozdravila vojnu suradnju BiH u EU i NATO misijama. Pohvaljena je i operacija EUFOR Althea, posebno pomoć tokom pandemije, stoga je mandat EUFOR-a produžen do novembra ove godine.

Ono zbog čega se podigla najveća medijska prašina i što ovaj izvještaj čini drugačijim od svih prethodnih jeste odgovor Evropskog parlamenta na temu „poštivanja prava konstitutivnih naroda“. Naime, prema izvještajima domaćih i regionalnih medija, Hrvatski EU parlamentarci Željana Zovko, Ruža Tomašić, Tonino Picula i Sunčana Glavak uložili su amandmane na prijedlog izvještaja, argumentujući da „Rezolucija potpuno ignorira Daytonski ustavni okvir i konstitutivne narode.“ ("Hrvatski europarlamentarci ujedinjeni u kritici dokumenta o BiH u kojem se ne spominju prava konstitutivnih naroda", 2021).

Podsjećamo, 2017. godine usvojena je Rezoluciju o napretku Bosne i Hercegovine na putu integrisanja u Evropsku uniju (EU), te je predmet diskusija bila upravo „federalizacija BiH“.

„Ono što pozdravljam je što se po četvrtu godinu u Izvješću naglašava princip federalizma, supsidijarnosti i decentralizacije, što mislim da je neophodno kako bi sva tri konstitutivna naroda i, naravno, manjine, u Bosni i Hercegovini uživali jednaka prava. Ovdje posebno ističem prava hrvatskog naroda, njihovo pravo na jezik, na tv kanal i sva ona prava koja im pripadaju, i po Dejtonskom sporazumu i po aktualnim vrijedećim zakonima“, izjavila je Dubravka Šuica, koja je u to vrijeme obnašala funkciju zastupnice u EP. (Sandić-Hadžihasanović, 2017). U tom periodu se u Parlamentu Federacije BiH također raspravljalo o federalizaciji BiH, i tom prilikom je zastupnik SDP-a, Damir Mašić, predložio Rezoluciju „o osudi inicijativa za federalizacijom države i entiteta, sa ciljem etnonacionalnih podjela i snaženja separatističkih tendencija“. (Sandić-Hadžihasanović, 2017). Zastupnik Mašić je tada izjavio da političke inicijative koje pozivaju kreiranje sistema „etnoteritorijalne supremacije“ vode do narušavanja Ustava a potom i države.

Za razliku od Izvještaja iz 2014. godine gdje je jasno navedeno kako Evropski Parlament „naglašava da je važno slijediti načela federalizma i legitimnog predstavljanja kako bi se osigurao put BiH-a u EU,“

((“Usvojeni tekstovi - Izvješće o napretku Bosne i Hercegovine za 2013. godinu”, 2014) u ovogodišnjem izvještaju nisu pomenuti pojmovi „federalizam” i „konstitutivni narodi”. Mnogi analitičari su to proglasili upravo porazom hrvatskih zastupnika. Član Predsjedništva BiH, Šefik Džaferović, poručio je da pokušajem nametanja rješenja BiH, Hrvatska gubi svoj ugled, jer prema njegovom mišljenju, „dalje etno-teritorijalne podjele Bosne i Hercegovine nemaju podršku demokratske većine ni u Evropi, ni u Bosni i Hercegovini.” (BU., 2021). Nizozemska europarlamentarka, Tienke Strik, odbacila je tvrdnje hrvatske parlamentarke Željane Zovko koja tvrdi da ljevičari i Zeleni forisiraju novi stav o BiH. Zastupnica Strik naglasila je kako je podrška Rezoluciji stigla iz različitih stranaka, uključujući većinu iz stranke EPP kojoj pripada i zastupnica Zovko, te da smatra da je hrvatska zastupnica „izgubila ovu bitku”. (Milavić, 2021). Dodala je i kako je jasno da Ustav nije više funkcionalan, prvenstveno zbog toga što konstitutivni narodi, koji ne predstavljaju sve građane BiH, blokiraju napredak države, te između ostalog onemogućavaju implementiranje različitih reformi koje bi BiH približile Evropskoj uniji. Zastupnik u Evropskom parlamentu, Paulo Rangel, također je pozvao lidere BiH da se posvete zajedničkom cilju te da prevaziđu razlike i usmjere se ka „zaštiti vladavine prava i slobode medija, reformiraju ekonomije i kreiraju više mogućnosti za mlade ljude”. (M, 2021).

Profesorica s Fakulteta političkih nauka u Sarajevu, Nedžma Džananović Miraščija, oštro je kritizirala diplomatske inicijative hrvatskih zastupnika, te naglasila da se “eliminacija diskriminacije po etničkom principu ne može riješiti s još više diskriminacije, koliko god na tome insistirala oba HDZ-a, i ne postoji niti jedno međunarodno ili europsko tijelo koje može podržati takav stav”. (Barimac, 2021). Ovo je veoma važno jer zvaničnici Evropske unije stalno podsjećaju da je proširenje uvjetovano ne samo pukim usklađivanjem zakona i ispunjavanjem uvjeta, već zahtjeva i privrženost evropskim vrijednostima na kojima se temelji EU. A s obzirom da se historija često zaboravlja, važno je naglasiti da je i Evropska unija koja je danas važan ekonomski i politički akter u međunarodnoj areni, nastala kao zajednica različitih naroda i kultura, kojih je međusobno spajao san o miru i prosperitetu. Mislim da je takvo razmišljanje neophodno i u regionu i samoj BiH, i voljela bih vidjeti dobre susjedske/komšijske odnose bez podmetanja nogu.

Da li je nada da će Hrvatska pomoći Bosni i Hercegovini da postane ravnopravna članica EU, uzimajući u obzir koliko bi napredak BiH mogao doprinjeti i Hrvatskoj, samo utopijsko razmišljanje? Vrijeme će pokazati, a nadam se da su ovaj diplomatski udarac i jasan stav EU potakli nove diskusije i modifikaciju stava kojeg su hrvatski zastupnici u EP do sada imali kada je u pitanju BiH. Ono što je neosporno jeste da je i ova Rezolucija ukazala na niz izazova za BiH, te da je potrebno prevladati konflikte duž etničkih linija i zajedno raditi na kreiranju sigurnije, stabilnije i bolje organizovane države za sve njene građane i građanke.

Reference:

Barimac, E. (2021). Prof. Džananović Miraščija o Rezoluciji o BiH: Pravo pitanje je kako je prošla Hrvatska. Preuzeto 23. augusta 2021. godine, sa stranice <https://www.oslobodjenje.ba/vijesti/bih/prof-dzananovic-mirascija-o-rezoluciji-o-bih-pravo-pitanje-je-kako-je-prosla-hrvatska-667893>

BU., A. (2021). Šefik Džaferović: Zvanični Zagreb se treba dobro zamisliti nakon rezolucije Evropskog parlamenta. Preuzeto 23. augusta 2021. godine, sa stranice <https://www.oslobodjenje.ba/vijesti/bih/sefik-dzaf-erovic-zvanicni-zagreb-se-treba-dobro-zamisliti-nakon-rezolucije-evropskog-parlamenta-667875>

Fena. (2021). Komšić pisao Rangelu: Pojedine etničke politike odbacile Rezoluciju o BiH. Preuzeto 23. augusta 2021. godine, sa stranice <https://avaz.ba/vijesti/bih/662765/komsic-pisao-rangelu-pojedine-etnicke-politike-odbacile-rezoluciju-o-bih>

Hrvatski europarlamentarci ujedinjeni u kritici dokumenta o BiH u kojem se ne spominju prava konstitutivnih naroda. (2021). Preuzeto 22. augusta 2021. godine, sa stranice <https://slobodnadalmacija.hr/vijesti/regija/hrvatski-europarlamentarci-ujedinjeni-u-kritici-dokumenta-o-bih-u-kojem-se-ne-spominju-prava-konstitutivnih-naroda-1107971>

M, G. (2021). Autor rezolucije o BiH: Vi ste u srcu Evrope i mjesto vaše države je u EU. Preuzeto 23. augusta 2021. godine, sa stranice <https://www.klix.ba/vijesti/bih/autor-rezolucije-o-bih-vi-ste-u-srcu-evrope-i-mjesto-vase-drzave-je-u-eu/210625043>

Milavić, E. (2021). Tienieke Strik o Rezoluciji EP o BiH: Pritisci iz Hrvatske i Slovenije na podjele - N1. Preuzeto 23. augusta 2021. godine, sa stranice <https://ba.n1info.com/svijet/tienieke-strik-o-rezoluciji-ep-o-bih-pritisci-iz-hrvatske-i-slovenije-na-podjele/>

Sandić-Hadžihasanović, G. (2017). EP usvojio Rezoluciju o BiH, apeluje da se prevaziđu podjele. Preuzeto 23. augusta 2021. godine, sa stranice <https://www.slobodnaevropa.org/a/evropski-parlament-federalizacija-bih/28309848.html>

Speech by Commissioner Olivér Várhelyi at EP plenary debate “2019-2020 Progress reports on Bosnia and Herzegovina” - European Commission. (2021). Preuzeto 21. augusta 2021. godine, sa stranice https://ec.europa.eu/commission/commissioners/2019-2024/varhelyi/announcements/speech-commissioner-oliver-varhelyi-ep-plenary-debate-2019-2020-progress-reports-bosnia-and_en

Usvojeni tekstovi - Izvješća o Bosni i Hercegovini za 2019. i 2020. (2021). Preuzeto 22. augusta 2021. godine, sa stranice https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0317_HR.html

Usvojeni tekstovi - Izvješće o napretku Bosne i Hercegovine za 2013. godinu. (2014). Preuzeto 22. augusta 2021. godine, sa stranice https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-7-2014-0102_HR.html

What we do | ARTE. (2021). Preuzeto 22. augusta 2021. godine, sa stranice <https://www.arte.tv/sites/corporate/en/what-we-do/>